

RUBUS (Brombær)

Brombærbladskudsnøgler for Sønderjylland. Udarbejdet af Mogens Thornberg.

Eu-fruticosi, ægte Brombær (efter Rothmaler 4)

Bladstilkens for det meste kun furet inderst på oversiden. Småblade kun sjældent overlappende, kun sjældent rynkede. De nedre småblade på 5-koblede blade 1–8 (0–12) mm langt stilkede. Sidebladene på blomsterstandens 3-koblede blade 2–6 (0–10) mm langt stilkede. Fodfligene mest trådformede til smalt lancetformede (0,5–1 mm brede). Kronbladene oftest ellipiske, ikke krøllede. Frugten skinnende sortrød til sort, oftest med alle delfrugter udviklede.

Corylifolii, side 4

Bladstilkens overside furet i hele sin længde. Småblade ikke sjældent overlappende, ofte rynkede. De nedre småblade på 5-tallige blade 0–1(2) mm langt stilkede. Sidesmåbladene på blomsterstandens 3-koblede blade med 0–1(2) mm lange stilke. Fodfligene smalt lancetformede (mest 1–3 mm brede). Kronbladene ofte rundagtige og ofte noget krøllede. Frugten (ofte noget mat) sort og så mest ufuldstændigt udviklet, eller blådugget og så ofte fuldstændigt udviklet.

Eu-fruticosi, Ægte Brombær

1.	På 5 cm stængelside (altså 1/5 af stængelstykket) med 20–flere stilk-kirtler (Kirtelhovederne kan godt falde af senere på året)	2
	På 5 cm med under 20 stilk-kirtler	12
2.	Endebladet m.m. rundagtigt, finttakket, med kort, påsat spids	Rundbladet b. drejleri
	Endebladet smallere	3
3.	Stænglen med torne i alle længder	4
	De større torne ret ens, veladskilte fra småtornene	6
4.	Bladoversiden stort set glat	Krumtakket b. dasyphyllus
	Bladoversiden med 0–få hår	5
5.	Bladene 3-koblede	Trekoblet b. pedemontanus
	Bladene 4–5-delte	Skævbladet b. pallidifolius
6.	Bladoversiden tydeligt håret	7
	Bladoversiden med 0–få hår	9
7.	Stænglen spredt håret og skarpkantet	Klob. infestus
	Stænglen tæthåret	8
8.	Endebladet med hjerteformet grund og en –2,5 cm lang tilspidsning, uden brunligt skær	Blegt b. pallidus
	Endebladet højst med svagt udrandet grund og en –1,5 cm lang tilspidsning; med brunligt skær	Brunt b. fuscus
9.	Bladundersiden med kamhår. Tornene mest krumme	<i>kollundicola</i>
	Bladundersiden uden kamhår	10
10.	Ingen tydeligt udbøjede bladtakker	Nældebladet b. marianus
	Nogle tydeligt udbøjede bladtakker	11
11.	Stænglen uden hår	Stjerneb. rudis
	Stænglen med hår	Raspeb. radula
12.	Endesmåbladet med tydeligt hjerteformet grund	13

Endesmåbladet højt med udrandet grund.....	28
13. Stænglen furet	14
Stænglen ikke furet.....	17
14. Bladoversiden håret	15
Bladoversiden stort set glat.....	16
15. Bladundersiden filtet, uden kamhår	Hjærtebladet b. <i>cardiophyllus</i>
Bladundersiden blødhåret, med kamhår.....	Fløjlsb. <i>alleghehiensis</i>
16. Tornene 6–8 mmm lange	Furet b. <i>sulcatus</i>
Tornene 2–4 mm lange.....	Langhalet b. <i>pergratus</i>
17. Bladundersiden med kamhår	18
Bladundersiden uden kamhår.....	19
18. Bladoversiden fåhåret. Endebladet –3 cm langspidset	Karminrødt b. <i>cimbricus</i>
Bladoversiden håret. Endebladet kortspidset.....	<i>hypomalacus</i>
19. Stænglen er tydeligt håret	20
Stænglen glat til fåhåret.....	22
20. Stænglens torne krumme	Rosenb. <i>sprengelii</i>
Stænglens torne rette til skrå.....	21
21. Tornene 4–5 mm, svage og gullige. Bladtænderne bredere end lange	Skyggeb. <i>sciocharis</i>
Tornene 6–8 mm, gule og rødfodede. Bladtænderne ofte længere end brede. Bladene langt randhårede.....	Randhåret b. <i>leptothursus</i>
22. Tornene overvejende buede	23
Tornene overvejende skrå.....	24
23. Bladundersiden mærkbart håret. Endebladstilken under 1/3 × endebladet	Foldet b. <i>plicatus</i>
Bladundersiden ikke mærkbart håret. Endebladstilken over 1/3 × endebladet....	Udspærret b. <i>bertramii</i>
24. Få mørklilla torne på 1–3 mm	Skovb. <i>nessensis</i>
Tornene ikke mørkelilla.....	25
25. Stænglen kantet med ofte flade sider, mest –0,5 m høj. Bladene overvejende 6–7-delte	Syvbladet b. <i>scissus</i>
Stænglen butkantet til trind.....	26
26. Tornene 8–11 mm, med tydeligt rød grund	Bølget b. <i>vigorosus</i>
Tornene 3–6 mm lange.....	27
27. Endesmåbladet jævnt tilspidset. Stænglen grøn med rødlige torne på 3–4 mm	Lavt skovb. <i>scissoides</i>
Endesmåbladet med lidt afsat spids. Tornene 5 mm, til sidst af stænglens farve (<i>ammobius</i> ssp. <i>pseudoplicatus</i>).....	<i>transitorius</i>
28. Småbladet dybt fligede til oftest snitdelte	Fliget b. <i>laciniatus</i>
Småblade hele.....	29
29. Bladundersiden med kamhår	30
Bladundersiden uden kamhår.....	35
30. Stænglen tæthåret. Bladundersiden filtet. Endebladet rundagtigt med kort, afsat spids	Låddent b. <i>vestitus</i>
Anderledes.....	31
31. Savtakningen tydeligt periodisk med nogle bagudbøjede tænder	Pyramideb. <i>pyramidalis</i>

Savtakningen højst svagt periodisk	32
32. Stænglen glat. Bladene ofte 3–4-delte	<i>hypomalacus</i>
Stænglen håret. Bladene overvejende 5-delte	33
33. Endebladet jævnt udløbende i en 15-20 mm lang spids; ofte lidt buet som friskt og ikke i samme plan som sidesmåbladene	Grøntoppet b. <i>chlorothyrsos</i>
Endebladet med en oftest afsat, omkring 1 cm lang spids	34
34. Bladoversiden næsten glat. Sidesmåbladene med m.m. kileformet grund og indadtil med nedbøjet rand	Kilefodsb. <i>circipanicus</i>
Bladoversiden noget håret. Sidesmåbladene med mere afrundet grund og uden nedbøjet rand ved grunden	Finttakket b. <i>insularis</i>
35. Stænglen stort set glat	36
Stænglen m.m. håret	46
36. Alle torne tydeligt buede	37
Tornene højst lidt buede	38
37. Stænglen furet	Læderb. <i>nemoralis</i>
Stænglen ikke furet	Foldet b. <i>plicatus</i>
38. Bladundersiden tydeligt filtet	39
Bladundersiden ikke tydeligt filtet	42
39. Bladtænderne fine, skarpe og fremadrettede	40
Bladtænderne udadrettede og m.m. brede	41
40. Bladoversiden noget håret	Hjærtebladet b. <i>cardiophyllus</i>
Bladoversiden glat (eller næsten)	Langtornet b. <i>langei</i>
41. Stænglen glinsende. Endebladet ofte hvælvet senerehen	Kæmpeb. <i>armeniacus</i>
Stænglen mat. Endebladet fladt	Spirb. <i>grabowskii</i>
42. Bladoversiden håret	Bronzeb. <i>gratus</i>
Bladoversiden m.m. glat	43
43. Endebladet skinnende friskgrønt, udtrukket i en 1,5–2 cm lang spids	Furet b. <i>sulcatus</i>
Endebladet ikke så langspidset	44
44. Bladstilkens torne lige, højst svagt buede. Ofte 3–4 småblade. 10–25 skrå stængeltorne på 3–4 mm pr. 5 cm	Firkoblet b. <i>egregius</i>
Bladstilkstornene tydeligt buede	45
45. Stænglens torne tynde med smal grund. Bladundersiden ikke mærkbart håret	Nåleb. <i>atrichantherus</i>
Tornene kraftigere. Bladundersiden mærkbart håret	Småblomstret b. <i>aphananthus</i>
46. Tornene 2–5 mm lange, 13–25 pr. 5 cm	49
Tornene 5–12 mm lange	50
47. Skinnende grønne, noget foldede blade	Korthannet b. <i>arrhenii</i>
Matte, grågrønne, flade blade	Smalbladet b. <i>silvaticus</i>
48. Stænglen furet	49
Stænglen ikke furet	51
49. Stænglen med nogle kirtelbørster eller stilk-kirtler	Klob. <i>infestus</i>
Stænglen uden stilk-kirtler	50
50. Bladundersiden filtet, oversiden tydeligt håret	Krogb. <i>lindebergii</i>

	Bladundersiden ru, oversiden svagt håret	Skotsk b. septentrionalis
51.	Bladoversiden med få hår Bladoversiden tydeligt håret	52 54
52.	Bladene 5-koblet hånddelte. Endebladet grofttakket fortil Bladene foddelte eller 3-4 koblede	Nældebladet b. marianus 53
53.	Tornene 5-6 mm, tydeligt seglbuede Tornene 6-10 mm, ofte skrå	Rosenb. sprengelii Finttakket b. angularis
54.	Hånddelte blade med nogle bagudbøjede takker Bladene mest foddelte. Ingen bagudbøjede takker	Grågrønt b. polyanthemus 55
55.	20-30 buede til skrå torne pr. 5 cm. Bladene brunlige 3-18 torne pr. 5 cm	Brunt b. fuscus 56
56.	3-6 tynde og m.m. rette torne pr. 5 cm 5-18 torne pr. 5 cm	Nåleb. atrichantherus 57
57.	Endebladet kortstilket: 20-25% of endebladet længde Endebladet længere stilket: 33-50%	Skyggeb. sciiocharis 58
58.	Stænglen med få hår og nogle kirtelvørster Stænglen med mange hår og uden kirtelbørster	Klob. infestus 59
59.	Bladundersiden grøn og glinsende. Tornene mest skrå. Bladene langt randhårede Bladundersiden grågrønt til gråt filtet. Tornene mest buede	Randhåret b. leptothyrsus Krogb. lindebergii

Corylifolii, Hasselbrombær

1.	Stænglen klart tæthåret Stænglen glat til ret fåhåret	2 6
2.	Stænglen med 0-få stilkkirtler Stænglen med mange stilkkirtler	3 4
3.	Tornene mørklilla med gul spids Tornene ikke mørklilla	Mørkpigget h. pruinosis Låddenstænglet h. nemorosus
4.	Bladoversiden næsten glat. De fleste blade 7-delte Bladoversiden håret	Syvbladet h. septifolius 5
5.	Tornene 5-7 mm. Småbladene brede Tornene 3-4 mm. Småbladene smalle (phylloglotta p.p)	Pigget h. slesvicensis Bladtunge h. pseudoglotta
6.	Stænglen skarpkantet Stænglen butkantet til trind	7 14
7.	Stænglen rendet-furet Stænglen fladsidet	8 11
8.	Tornene skrå. Bladundersiden gråfiltet Tornene buede	Furet h. fioniae 9
9.	Endesmåbladet grofttakket, m.m. rudeformet, med afrundet grund Endesmåbladet ret finttakket med svagt hjærteformet grund	Grofttakket h. haesitans 10

10.	Bladstilken med klokkrumme torne. Bladet rynket Bladstilken med buede torne.....	Rynket h. <i>curvaciculatus</i> Fagert h. <i>egregiusculus</i>	
11.	Stænglen stort set uden stilkirtler Stænglen med stilkirtler.....		12 13
12.	Bladtakkerne ret ensartede med afrundede tænder. Kraftigt lyserøde blomster Bladtakkerne groft periodiske med trekantede hovedtakker. Blegrøde kronblade.....	<i>martensenii</i> Filtet h. <i>wahlbergii</i>	
13.	Bladoversiden tydeligt håret Bladoversiden næsten glat.....	Grønbægret h. <i>dissimulans</i> Grunt h. <i>horridus</i>	
14.	Bladene overvejende trekoblede 0-få trekoblede blade.....		15 17
15.	Endebladet ægformet, ofte langspidset. Tornene 2-3 mm Endebladet omtrent så bredt som langt.....	Langhalet h. <i>friscus</i>	16
16.	Bladundersiden med kamhår Bladundersiden uden kamhår. Tornene mørklilla i lys.....	Lillakirtlet h. <i>firmus</i> Bredbladet h. <i>maximiformis</i>	
17.	Tornene mørkfarvede, røde til mørklilla Tornene ikke mørke.....		18 20
18.	Tornene krumme, vinrøde Tornene rette.....	Rødfrugtet h. <i>pedersenii</i>	19
19.	Stænglen med stilkirtler. Bladene overvejende 7-delte Stænglen uden stilkirtler. Bladene 4-5(-7)-delte.....	Syvbladet h. <i>septifolius</i> Mørkpigget h. <i>pruinus</i>	
20.	Stænglen uden stilkirtler Stænglen med stilkirtler.....		21 26
21.	Tornene buede. Bladoversiden (næsten) glat Tornene rette til skrå.....		22 23
22.	Bladundersiden næppe mærkbart håret Bladundersiden tykt gråt eller grågrønt filtet.....	Rosenrødt h. <i>sprengeliusculus</i>	12
23.	Stænglen med 15-25 torne pr. 5 cm Stænglen med 5-15 torne pr. 5 cm.....	<i>dumetorum</i>	24
24.	Oversiden tæthåret, 2-5 hår pr. mm ² Bladoversiden glat til fåhåret.....	Tæthåret h. <i>fasciculatus</i>	25
25.	Bladundersiden tykt gråt eller grågrønt filtet Bladundersiden føles ru.....	Spidsbladet h. <i>gothicus</i>	12
26.	Bladene uregelmæssigt, m.m. periodisk takkede Bladene regelmæssigt takkede.....		27 29
27.	Stænglen med 15-25 torne pr. 5 cm Stænglen med 5-16 torne pr. 5 cm.....	<i>dumetorum</i>	28
28.	Endebladet løber ud i en slank, ca. 2 cm lang spids Endebladet kortspidset.....	Spidsbladet h. <i>gothicus</i> Spredthåret h. <i>camptostachys</i>	
29.	Bladundersiden blødhåret til filtet Bladundersiden ru eller næppe mærkbart håret.....		30 32
30.	Bladgrunden udrandet, undersiden med kamhår	Lillakirtlet h. <i>firmus</i>	

	Bladgrunden hjærteformet.....	31
31.	Endebladet ægformet, oversiden håret	Hvælv <i>h. placidus</i>
	Endebladet hjærteformet (som et lindeblad) oversiden fåhåret	Lindebladet <i>h. tiliaster</i>
32.	Endebladet med afrundet grund. Tornene buede	Tætpigget <i>h. hystricopsis</i>
	Endebladet med udrandet til hjærteformet grund. Tornene rette til skrå.....	33
33.	Stænglen butkantet	Grønt <i>h. lamprocaulos</i>
	Stænglen trind.....	Finttakket <i>h. fabrimontanus</i>

Beskrivelser og friskbilleder af de fleste arter kan findes på hjemmesiden <http://rubus-sh.de/>
 Rothmaler 4: Jäger, E. J., & Werner, K. (2011). Rothmaler—Exkursionsflora von Deutschland. Springer.